

rozložením definice cluster headache podle ICHD-3 na odlišné ontologické kategorie (Nixdorf et al., 2012):

- úroveň 1 – realita (v případě cluster headache jde o identifikaci anatomické části těla a kraniiální autonomní příznaky),
- úroveň 2 – vnímání skutečnosti z pohledu pacienta nebo jiného pozorovatele (bolest a její subjektivní hodnocení, časové charakteristiky onemocnění),
- úroveň 3 – zdravotnické záznamy a databáze shromažďující údaje z předchozích úrovní (dlouhodobý průběh na individuální úrovni, data získaná analýzou souboru pacientů apod.).

Povědomí o cluster headache je potřeba prohlubovat i u lékařů a ostatních zdravotníků. Pro diagnostiku je třeba zdůraznit, že definice onemocnění podle ICHD-3 má svá omezení, kdy intenzita, trvání a frekvence cluster headache nedosahují nebo překračují arbitrárně stanovených časových hodnot (ne však déle než polovinu clusterové periody), případně u malé části pacientů dojde ke změně lateralizace bolesti. Z kraniiálních autonomních symptomů je nejčastější slzení a pocit ucpaného nosu, které jsou patognomické i pro jiné trigeminové autonomní bolesti hlavy; s menší intenzitou nebo bilaterálně se často vyskytují i u pacientů s migrénou. Nově jsou jako další kraniiální autonomní symptomy navrhovány pocit otoku hrdla a změna hlasu (Karsan et al., 2022). Vzácnými variantami cluster headache jsou orofaciální clusterové ataky (lokalizace v distribuci 2. a/nebo 3. větve trigeminu), cluster-tic syndrom (koincidence s ipsilaterální neuralgií trigeminu) a cluster headache s migrenózní aurou.

LITERATURA

1. International Headache Society [Internet]. IHS: © 2020 [cit. 4. 3. 2024]. Available from: <https://ihs-headache.org/en/resources/cluster-headache-awareness-day-2022-21-march/#:~:text=The%2021st%20of%20March%20is%20well%20remembered%20by%20CH,for%20patients%20with%20night%20attacks.>
2. Frederiksen HH, Lund NL, Barloese MC, et al. Diagnostic delay of cluster headache: A cohort study from the Danish Cluster Headache Survey. *Cephalalgia*. 2020;40(1):49-56. doi: 10.1177/0333102419863030.
3. Chaudhry BA, Do TP, Ashina H, Ashina M, Amin FM. Cluster headache – The worst possible pain on YouTube. *Headache*. 2022;62(9):1222-1226. doi: 10.1111/head.14368.
4. Stisk Online [Internet]. Stisk.Online © 2024 [cit. 4. 3. 2024].

Obr. 1. Edukační video pro Den povědomí o cluster headache 2023 (zdroj: <https://www.fnusa.cz/jak-rozpoznat-cluster-headache/>)

Obr. 2. Infografika pro Den povědomí o cluster headache 2024 (foto: Martina Koubová)

- Někdy mám i osm záchvatů denně, říká pacient s cluster headache. Available from: <https://stisk.online/a/ihis/nekdy-mam-i-osm-zachvatu-denne-rika-pacient-s-cluster-headache.>
5. Nixdorf DR, Drangsholt MT, Ettlin DA, et al. International RDC-TMD Consortium. Classifying orofacial pains: a new proposal of taxonomy based on ontology. *J Oral Rehabil*. 2012;39(3):161-9. doi: 10.1111/j.1365-2842.2011.02247.x.
 6. Karsan N, Nagaraj K, Goadsby PJ. Cranial autonomic symptoms: prevalence, phenotype and laterality in migraine and two potentially new symptoms. *J Headache Pain*. 2022;23(1):18. doi: 10.1186/s10194-022-01389-w.
 7. Headache Classification Committee of the International Headache Society (IHS). The International Classification of

- Headache Disorders, 3rd ed. *Cephalalgia*. 2018;38(1):1-211. doi: 10.1016/j.jybeh.2018.07.018.
8. Barloese M, Haddock B, Lund NT, et al. Chronorisk in cluster headache: A tool for individualised therapy? *Cephalalgia*. 2018;38(14):2058-2067. doi: 10.1177/0333102418769955.
 9. Rozen TD, Fishman RS. Cluster headache in the United States of America: demographics, clinical characteristics, triggers, suicidality, and personal burden. *Headache*. 2012;52(1):99-113. doi: 10.1111/j.1526-4610.2011.02028.x.
 10. Ran C, Jennysdotter Olofsgård F, Steinberg A, et al. Patients with cluster headache show signs of insomnia and sleep related stress: results from an actigraphy and self-assessed sleep study. *J Headache Pain*. 2023;24(1):114. doi: 10.1186/s10194-023-01650-w.